

Sygn. akt V CZ 36/17

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. P. i A. P.

przeciwko H. D. i in.,

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 25 kwietnia 2017 r.,

zażalenia powodów na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 5 stycznia 2017 r., sygn. akt I ACa .../16, w przedmiocie odrzucenia apelacji,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ś. wyrokiem z dnia 30 czerwca 2016 r. zasądził od pozwanego H. D. na rzecz powodów – J. i A. P. kwotę 80.000 zł tytułem odszkodowania i oddalił powództwo w stosunku do pozwanych D. O. i W. B. - syndyka masy upadłości M. M.

Powodowie wnieśli od powyższego wyroku apelację, oznaczając zakres zaskarżenia jako wyrok uwzględniający powództwo. Wnioskiem apelacyjnym dochodzili uchylenia orzeczenia w tej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Postanowieniem z dnia 5 stycznia 2017 r. Sąd Apelacyjny [...] odrzucił apelację powodów jako niedopuszczalną w braku substratu zaskarżenia (art. 373 w zw. z art. 370 w zw. z art. 148 § 2 k.p.c.). Wskazał, że zasądzona kwota odpowiadała żądaniu pozwu, a powodowie wskazali wprawdzie w uzasadnieniu pozwu, że ich zdaniem poniesiona szkoda jest większa, szacunkowo wynosi 3.000.000 zł, a z uwagi na to że nie są w stanie wyliczyć należnego odszkodowania rozszerzą powództwo po wydaniu opinii przez biegłego sądowego. Powodowie byli zastąpieni przez profesjonalnego pełnomocnika, który już w pozwie zgłosił wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy. Sąd oddalił ten wniosek, uznając go za zbędny wobec tego, że materiał dowodowy jednoznacznie potwierdzał zasadność realizowanego powództwem roszczenia odszkodowawczego. Do zamknięcia rozprawy powodowie nie zmienili żądania pozwu.

W zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu apelacji powodowie zarzucili naruszenie art. 370 k.p.c. poprzez błędne zastosowanie skutkujące przyjęciem, że wniesienie apelacji jest niedopuszczalne w oparciu o regułę z art. 373 w zw. z art. 370 w zw. z art. 148 § 2 k.p.c., naruszenie art. 45 Konstytucji i art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka poprzez pozbawienie powodów możliwości sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji na skutek niezasadnego przyjęcia, że w sprawie nie zachodziła konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego co do wysokości powstałej po ich stronie szkody i przyjęcie w tej materii ustaleń prowadzonego wcześniej postępowania karnego, ponadto naruszenie art. 5 k.c.

poprzez pozbawienie ich prawa rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji bez ich winy, co jest niezgodne z zasadami współżycia społecznego.

W uzasadnieniu zarzutów podnieśli, że w pozwie wskazali na możliwość rozszerzenia powództwa po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego, niezbędnej do określenia wysokości szkody przekraczającej kwotę wskazaną w skazującym wyroku karnym.

Sąd Najwyższy zważył:

Najdalej idącym zarzutem zażalenia jest pozbawienie prawa do sądu. Przypomnieć zatem należy, że jest to prawo fundamentalne, oparte o normy konstytucyjne (art. 45 ust. 1) i normy prawa międzynarodowego (art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 14 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych Wolności), które ma aspekt proceduralny i ustrojowy. W judykaturze i piśmiennictwie zgodnie przyjęto, że składa się ono z trzech elementów: dostępu do sądu, tj. uruchomienia procedury, odpowiedniego ukształtowania procedury, do uzyskania rozstrzygnięcia. Prawo do sądu przysługuje bez względu na to czy istnieje stosunek materialno - prawny będący podstawą roszczenia, ale nie ma charakteru absolutnego. Jednym z jego ograniczeń w postępowaniu cywilnym jest konieczność respektowania jego zasad, w tym zasady dyspozycyjności, której zakres obejmuje zarówno wszczęcie postępowania poprzez określenie granic poszukiwanej ochrony prawnej, dokonywanie ich zmian, podejmowanie i cofanie czynności procesowych w toku procesu. Reguła ta sprecyzowana jest wprost w art. 321 § 1 k.p.c., który wskazuje, że sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem ani zasądzać ponad żądanie oraz w art. 378 k.p.c. stanowiącym, iż sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji. Granice apelacji są określone zakresem zaskarżenia. Sąd drugiej instancji tylko w granicach tego zaskarżenia może rozważać naruszenia prawa materialnego i procesowego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2002 r., III CZP 62/02, OSNC 2004, nr 1, poz. 7). Normy procesowe, których przedmiotem jest regulacja publiczno - prawna, mają charakter imperatywny. Oznacza to, że wola stron, poza wyjątkami wskazanymi w ustawie (np. właściwość przemienna, umowa prorogacyjna), nie ma

wpływu na stosowanie bądź niestosowanie przepisów prawa procesowego i powinny one być wykładane ściśle (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2004 r., III CZP 110/03, OSN 2004, nr 9, poz. 133). Tak oznaczony zarzut zażalenia jest zatem bezzasadny.

Chybiony jest także zarzut naruszenia art. 370 w zw. z art. 373 k.p.c. Interes prawny w zaskarżeniu, określany także jako *gravamen*, dotyczy pokrzywdzenia jako swego rodzaju interesu prawnego. Obecnie przeważa węższe rozumienie interesu prawnego, rozumiane jako pokrzywdzenie polegające na niekorzystnej dla strony różnicy między zgłoszonym przez nią żądaniem a sentencją zaskarżonego orzeczenia, wynikające z porównania zakresu żądania i treści rozstrzygnięcia. Brak tak rozumianego interesu prawnego prowadzi do odrzucenia środka odwoławczego (por. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSN 2014, nr 11, poz. 108, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1997 r., I CKN 57/97, OSNCP 1997, nr 11, poz. 166). Tym samym Sąd Apelacyjny trafnie przyjął, że wobec uwzględnienia powództwa w całości powodowie nie mieli interesu prawnego w kwestionowaniu tego rozstrzygnięcia. Rozszerzenie powództwa jest czynnością procesową uregulowaną w art. 193 k.p.c., której nie zastępuje deklaracja zmiany żądania w przyszłości, adekwatnie do wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego.

Oczywiście bezzasadne jest zażalenie w części wskazującej na naruszenie art. 5 k.c., gdyż sąd drugiej instancji nie pozbawił powodów prawa rozpoznania sprawy, skoro powództwo rozpoznał i uwzględnił w całości. Konsekwencje wyboru niewłaściwej taktyki procesowej obciążają stronę, a nie sąd.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie.

aj

kc